

2023Z08882

Vragen van de leden **Akerboom** en **Van Esch** (beiden PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *het gat in de voedselkringloop: menselijke mest* (ingezonden 22 mei 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Menselijke uitwerpselen als alternatief voor kunstmest» over de *Give a shit*-actie, waarbij burgers hun eigen uitwerpselen konden doneren aan boeren voor de bemesting van hun land?¹

Vraag 2

Erkent u dat het gebruik van menselijke meststoffen onontbeerlijk is voor daadwerkelijke kringlooplandbouw, omdat de nutriënten van het land via voedsel in de menselijke ontlasting terechtkomen?

Vraag 3

Vindt u het ook doodzonde dat er nu jaarlijks 35 miljoen kilo fosfaat, 110 miljoen kilo stikstof en 34,5 miljoen kilo kali wegspoelt via het riool?²

Vraag 4

Erkent u dat de Nederlandse landbouw momenteel nog een groot mestoverschot kent, omdat er meer dierlijke mest is dan over het land kunnen kan worden uitgereden, maar dat wanneer het aantal dieren in de veehouderij fors krimpt als gevolg van het stikstof-, klimaat- en waterbeleid, menselijke mest een waardevolle bron van voedingsstoffen kan en zal worden?

¹ Volkskrant, 14 mei 2023, «Menselijke uitwerpselen als alternatief voor kunstmest: «Shit, net op dit moment hoef ik niet te poepen»» (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/menselijke-uitwerpselen-als-alternatief-voor-kunstmest-shit-net-op-dit-moment-hoef-ik-niet-te-poepen~beff7a91/>).

² Foodlog, «Kom in actie voor de voedselkringloop, doneer je drol aan een boer» (<https://www.foodlog.nl/artikel/kom-in-actie-voor-de-voedselkringloop-doneer-je-drol-aan-een-boer/>).

Vraag 5

Erkent u dat vooral het verlies van fosfaat in het riool een urgent probleem is, omdat de wereldwijde voorraad van deze stof eindig is en omdat we hiervoor nu volledig afhankelijk zijn van Marokkaanse en Chinese mijnen die deze stof delven?³

Vraag 6

Wat is de voortgang van de uitvoering van de vorig jaar aangenomen motie van het lid Boswijk c.s. over onderzoeken op welke manier gerecyclede nutriënten uit menselijke mest kunnen worden toegevoegd aan de voedselkringloop? Kunt u de uitkomsten van dit onderzoek delen?⁴

Vraag 7

Klopt het dat menselijke uitwerpselen momenteel niet als meststof mogen worden gebruikt door boeren omdat het de status heeft van «afval»? Zo ja, wat zijn de redenen voor deze status?

Vraag 8

Klopt het dat er zorgen bestaan over het gebruik van menselijke mest vanwege de medicijnresten die daar in kunnen zitten? Kunt u uitleggen op welke manieren dit verschilt van medicijnresten in dierlijke mest?

Vraag 9

Hoe beoordeelt u het Duitse onderzoek waaruit blijkt dat het gebruik van menselijke mest productief en veilig is en geen risico's veroorzaakt op de overdracht van ziektes?⁵

Vraag 10

Kunt u bevestigen dat de meststoffen makkelijker zijn terug te winnen uit circulaire sanitatie, zoals composttoiletten, dan uit rioolslib? Deelt u het inzicht dat bij nieuwbouwwoningen de bouw van circulaire sanitatie moet worden gestimuleerd? Zo ja, op welke manier gaat u dat doen?

Vraag 11

Bent u bereid om experimenteerruimte voor boeren te creëren om hun kringloop daadwerkelijk te sluiten door het veilige gebruik van menselijke mest? Zo ja, op welke manier gaat u dit regelen?

---

³ Wageningen University & Research, «Fosfaat» (<https://www.wur.nl/nl/dossiers/dossier/fosfaat-1.htm>).

⁴ Kamerstuk 21 501-32, nr. 1435.

⁵ The Guardian, 18 januari 2023, «Cabbage-growing experiment shows human waste can be good to use as fertiliser» (Cabbage-growing experiment shows human waste can be good to use as fertiliser | Soil | The Guardian).